

پیوندهای امام عصر (عج) با امام حسین (ع)/اشتراکات عاشورا و انتظار

یک از مشترکات میان عاشورا و انتظار، شرایط اجتماعی متشابهی است که در زمان وقوع هر دو قیام وجود دارد. قیام امام حسین (ع) در زمانی صورت گرفت که جامعه اسلامی، به شدت به سمت فساد سوق داده می شد.

یک از مشترکات میان عاشورا و انتظار، شرایط اجتماعی متشابهی است که در زمان وقوع هر دو قیام وجود دارد. قیام امام حسین (ع) در زمانی صورت گرفت که جامعه اسلامی، به شدت به سمت فساد سوق داده می شد.

خبرگزاری مهر، گروه دین و اندیشه: مؤیدات، قرابت و اشتراکات فراوانی میان امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف با امام حسین علیه السلام وجود دارد که هر کدام از آن ها، خود، سند آشکار پیوند عاشورا و انتظار هستند.

۱. مؤیدات

الف. ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در روز عاشورا

اثمه علیهم السلام در روایات بسیاری، ظهور حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف را مقارن با روز عاشورا دانسته اند. به عنوان مثال، امام صادق علیه السلام فرموده اند: $\text{إِنَّ الْقَائِمَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ يُنَادِي بِاسْمِهِ لَيْلَةَ ثَلَاثٍ وَعِشْرِينَ وَيَقُومُ يَوْمَ عَاشُورَا يَوْمَ قَتَلَ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ (۱)؛} \text{؛} \text{قَائِمٌ - که درود خدا بر او باد- در شب بیست و سوم ماه رمضان به نامش ندا می دهد؛}$ و در روز عاشورا، روزی که حسین بن علی علیه السلام در آن کشته شد، قیام خواهد کرد؛

امام باقر علیه السلام نیز در این مورد می فرماید: $\text{يَخْرُجُ الْقَائِمُ يَوْمَ السَّبْتِ يَوْمَ عَاشُورَا الَّذِي قُتِلَ فِيهِ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ (۲)؛} \text{؛} \text{قَائِمٌ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَمٌ، در روز شنبه، مصادف با روز عاشورا، یعنی همان روزی که امام حسین علیه السلام در آن به شهادت رسید، قیام خواهد کرد؛}$

ب. رجعت امام حسین علیه السلام پس از ظهور مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف

بر اساس روایات بسیاری، امام حسین علیه السلام و یارانش، پس از تشکیل دولت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف به جهان، رجعت و آن حضرت را یاری خواهند کرد. امام حسین علیه السلام، خود، در این رابطه می فرماید: $\text{أَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يَنْشَقُّ الْأَرْضَ عَنْهُ فَأَخْرُجُ (۳)؛} \text{؛} \text{مَنْ أَوَّلِينَ كَسَى خَوَاهِمَ بُوَدَ كَهَ زَمِينٍ بَرَايَشِ شَكَافَتَهَ می شود و رجعت می کند؛}$

ج. منتظران مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، عاشقان امام حسین علیه السلام

منتظران واقعی مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف، پیروان و معتقدان به قیام و فرهنگ عاشورا هستند؛ لذا عاشقان امام حسین علیه السلام، لباسی از فرهنگ انتظار می پوشند؛ با هوشیاری و بیداری، در صدد شناخت عناصر ظلم و عداوت بر می آیند و خود را برای دفاع همه جانبه از اسلام آماده می کنند. بنابراین، پیروان امام حسین علیه السلام، با تأسی از راه و مرام ایشان و گرمی داشت حماسه عاشورا، قدوم و ظهور حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف را به انتظار می نشینند و این چنین، عاشورا و انتظار را به هم گره می زنند.

۲. قرابت ها

الف. یاد دو امام در مناسبت ها

از روایات و ادعیه وارده در ایام منتسب به حضرت اباعبدالله و امام مهدی علیهما السلام، این نکته به خوبی فهمیده می شود که یاد و نام هر یک از

ایشان، در ایام منتسب به دیگری، ظهور و بروز خاصی دارد. برای مثال، در روز ولادت و شهادت امام حسین علیه

السلام، زیارت و یاد امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف و در روز ولادت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، زیارت امام حسین علیه السلام وارد شده است.

ب. صفات و خصال

روشن است که فرزندان، صفات روحی و جسمی زیادی را از والدین خود به ارث می‌زنند؛ اما با بیشتر شدن فاصله نسل‌ها، قدرت انتقال این صفات، ضعیف‌تر می‌شود. با این حال، حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف -که نسل نهم از فرزندان امام حسین علیه السلام است- تشابهات زیادی در خصال با جدّ خود دارد؛ به گونه‌ای که حتی طنین صدای ایشان را شبیه صدای امام حسین علیه السلام دانسته اند (۴).

در زمینه اخلاق، رفتار و توانایی‌های جسمانی نیز، امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف صفات بسیاری را از جدشان، امام حسین علیه السلام به ارث برده‌اند که بارزترین این خصوصیات، شجاعت و شجاعت می‌باشد. در مورد نمایش شجاعت امام حسین علیه السلام در روز عاشورا، روایت شده است: «وَلَقَدْ كَانَ يَحْمِلُ فِيهِمْ وَ قَدْ تَكَلَّمُوا أَلْفًا قَيْنَزَهُمْ بَيْنَ يَدَيْهِ كَأَنَّهُمُ الْجَرَادُ الْمُنتَشِرُ» (۵)؛ «آنان (یزیدیان) که در دسته‌های هزار نفری بودند، همانند ملخ‌های پراکنده در اطراف او نابود می‌شدند».

امام کاظم علیه السلام در خصوص شجاعت مهدوی، می‌فرماید: «وَيُبَيِّرُ كُلَّ جَبَّارٍ عَنِيْدٍ وَ يُهْلِكُ عَلَى يَدِهِ كُلَّ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ» (۶)؛ «به دست او، هر جبار سرسختی نابود و هر شیطان سرکش‌ی، هلاک می‌گردد».

۳. اشتراکات

الف. مکه و کوفه، خاستگاه و پایگاه مشترک

امام حسین علیه السلام، نهضت خود را از مکه آغاز کردند؛ یعنی پس از خروج از مدینه، به مکه آمدند، در کنار بیت الله الحرام، از قیام خود به مردم خبر دادند و آن‌گاه به سمت کوفه حرکت کردند.

بر اساس روایات، امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف نیز پس از ظهور، در مکه، جهانیان را به بیعت با خود فرا می‌خواند و آن‌گاه حرکت می‌نمود؛ «وَأَنَّهُ يَخْرُجُ مِنْ مَكَّةَ هُوَ وَ مَنْ مَعَهُ الثَّلَاثَ مِائَةٍ وَ يَضَعُ عَشْرَ يُبَايَعُوهُ بَيْنَ الرُّكْنِ وَ الْمَقَامِ» (۷)؛ «حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف و سیصد نفر از یارانش، از مکه برخوانند خواست و ده‌ها نفر با او بیعت خواهند کرد».

ب. شرایط اجتماعی یکسان

از دیگر موارد مشترک میان عاشورا و انتظار، شرایط اجتماعی متشابهی است که در زمان وقوع هر دو قیام وجود دارد. قیام امام حسین علیه السلام در زمانی صورت گرفت که جامعه اسلامی، به شدت به سمت فساد و تباهی سوق داده می‌شد و حاکمان فاسد و ظالم، در رأس آن قرار گرفته بودند. شرایط به گونه‌ای بود که امام حسین علیه السلام می‌فرمود: «أَلَا تَرَوْنَ أَنَّ الْحَقَّ لَا يُعْمَلُ بِهِ وَ أَنَّ الْبَاطِلَ لَا يُتَنَاهَى عَنْهُ» (۸)؛ «آیا نمی‌بینید که به حق عمل نمی‌شود و از باطل جلوگیری نمی‌گردد؟»

طبق روایات، همین شرایط در زمان ظهور حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف نیز پیش خواهد آمد. بر اساس بسیاری از روایات، آن حضرت، هنگامی از پشت پرده غیبت خارج خواهند شد که ظلم و تباهی، توسط حاکمان جور، جهان را فرا گرفته باشد و مردم از زندگی، نا امید شده باشند. چنان‌چه امام صادق علیه السلام در این باره فرموده‌اند: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَمَّا يَكُونُ مَا تُمَدُّونَ إِلَيْهِ أَعْيُنُكُمْ إِلَّا بَعْدَ الْيَاسِ» (۹)؛ «به خدا سوگند؛ آن‌چه چشم به راهش هستید، فرا نمی‌رسد مگر بعد از یاس و ناامیدی».

ج. حامیان و یاران

درحادثه کربلا، یاران اندکی، امام را همراهی کردند که سرانجام

نیز همگی به شهادت رسیدند؛ اما همین عدهٔ قلیل، نسبت به امام حسین علیه السلام، چنان پاک باخته بودند که مرگ در رکاب آن حضرت را افتخار می‌دانستند. ابا عبدالله علیه السلام در توصیف ایشان می‌فرماید: $\text{فَإِنَّی لَا أَعْلَمُ أَصْحَاباً أَوْلَى وَلَا خَيْراً مِنْ أَصْحَابِی (۱۰)}$ ؛

؛ همانا من یارانی والاتر و بهتر از یاران خود، سراغ ندارم؛

در نهضت حضرت حجت عجل الله تعالی فرجه الشریف نیز از سیصد و سیزده نفر به عنوان یاران خاص، یاد می‌شود که کاملاً مطیع و شیفتهٔ امام خود هستند: $\text{هُم أَطَوَّعَ لَهُ مِنَ الْأَمَةِ لِسَيِّدِهَا (۱۱)}$ ؛ آنان نسبت به مولای خود، مطیع تر از کنیز هستند؛

بنابراین، همان طور که حماسهٔ عاشورا با جانبازی عده ای اندک، رقم خورد قیام حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف نیز با محوریت عده ای اندک، اما پاک باخته به انجام خواهد رسید.

نقش آفرینی زنان در عرصهٔ این دو قیام نیز، از دیگر موارد اشتراک است. نقش زنان و خصوصاً حضرت زینب علیها السلام در نهضت عاشورا، به حدی روشن است که نیازی به تشریح آن نیست. جایگاه این نقش، به اندازه ای مهم است که اگر آگاهی بخشی‌ها و افشاگری‌های حضرت زینب علیها السلام، پس از حادثهٔ عاشورا نبود، انقلاب امام حسین علیه السلام، ناتمام می‌ماند. طَوْعَهُ و مَارِیَهُ و $\text{زَنَانُ قَبِيلَةِ بَنِي إِسْدَ}$ از جمله زنانی

هستند که در صحنهٔ قیام کربلا، جایگاه ممتازی دارند.

زنان، در قیام حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف نیز نقش آفرینی خواهند کرد. از آن جا که در طول تاریخ، بیشترین ظلم‌ها و اجحاف‌ها در حق زنان صورت گرفته است، قیام امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف به نوعی دل جویی از ایشان و جبران ستم‌های روا شده بر آنان نیز هست. بنابراین، در راستای این هدف، عده ای از زنان به آن حضرت، یاری خواهند رساند.

امام باقر علیه السلام، در این خصوص می‌فرماید: $\text{وَيَجِيئُ وَاللَّهِ ثَلَاثَ مِائَةٍ وَبِضْعَةِ عَشَرَ رَجُلًا فِيهِمْ خَمْسُونَ إِمْرَأَةً (۱۲)}$ ؛ $\text{بِهِ خُذَا سَوَگُنْدَ}$ همراه مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف سیصد و سیزده نفر به پا می‌خورند که پنجاه تن از آنان زن هستند؛

د. موانع و مشکلات

از دیگر وجوه مشترک عاشورا و انتظار، موانع و مشکلاتی است که بر سر راه هر دو، وجود دارد. قیام امام حسین علیه السلام در شرایط بسیار سختی صورت گرفت؛ به طوری که هم اکنون، پس از چهارده قرن، شیعیان به یاد مصیبت‌ها و مظلومیت‌های امام حسین علیه السلام و اهل بیت آن حضرت، اشک می‌ریزند.

اصولاً انقلاب‌های پایدار و جهانی، همواره با ریخته شدن خون، به ثمر می‌نشینند. قیام حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف نیز از این ویژگی مثثنی نیست و آن هم با ایثار و جانبازی آن حضرت و یارانشان، به پیروزی خواهد رسید.

امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه $\text{وَلَتَبْلُوَنَّهُمْ نِشْيًّی مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ ... (۱۳)}$

می‌فرماید: $\text{لَوْ قَدْ خَرَجَ الْقَائِمُنَا لَمْ يَكُنْ إِلَّا الْعَلَقُ وَالْعَرَقُ وَالْقَوْمُ عَلَى السُّرُوجِ (۱۴)}$ ؛ هنگامی که قائم ما قیام کند، خون است و عرق ریختن و سوار بر مرکب‌ها بودن؛

تحلیل و نتیجه از مجموع آن چه گذشت، می‌توان این گونه نتیجه گرفت که مذهب و مکتب تشیع بر مبنای دو عنصر مهم عاشورا و انتظار، استوار است. پیروان این مکتب، همان گونه که از حماسهٔ عاشورا به نیکوترین وجه، تجلیل به عمل می‌آورند و در رثای ابا عبدالله علیه السلام و خاندان و اصحاب آن حضرت عزاداری می‌کنند، چشم

بقره، آیه ۱۵۵.

۱۴- بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۵۹

۱۵- از فرات تا فرات حجه الاسلام امان الله شفايي صص ۱۱۶-۱۱۳